

EKSTREMVÆRRAPPORT

Hendelsen: Mona

Dato: 11-12.12.2005

Rapportert av: Geir Bøyum, Gunnar Noer og Trond Lien, VNN

1: Innledning:

Et lavtrykk rett øst for Island utviklet seg søndag morgen 11. desember til et stormsenter, og gikk østover mot Lofoten i løpet av søndag ettermiddag og natt til mandag. Varmfronten passerte Nordland søndag morgen, kaldfronten gikk igjennom ca. 12-15 utc. En bakoverbøyd okklusjon kom inn mot Nordlandskysten natt til mandag. Mest nedbør ble målt på Fiplingvatn, med 53 mm på 24 timer. I Bodø kom det til sammen 40 mm nedbør. Mandag formiddag lå senteret over Nord-Sverige, og vinden var i ferd med å løye sakte på Nordlandskysten.

2: Grunnlaget for utstedelse av ekstremvær varsel:

2.1: Kriterie(r) som kom til anvendelse

Vestlig full storm, sterk storm til havs, retning mot kysten.

2.2: Prognoser

Lørdagens Hirlam 20km 06-kjøring viste 975 hPa og 55kt 10m-vind utenfor Nordland søndag kl. 18 utc, og det ble da diskutert å sende ekstremvarsel, men konkludert med at det ikke var nødvendig. Påfølgende kjøring dypet lavtrykket gradvis. 00-kjøringen natt til søndag ga 970 hPa i senter, og 50-55kt vind nesten helt inn mot kysten. Basert på denne ble det besluttet å sende ekstremværvarsel for området Helgeland til og med Lofoten. I forhold til søndagens 12-kjøring ble trykket av VNN-meteorologen korrigert ned ca. 2 hPa på 18-analysen, men ble på den offisielle met.no analysen justert opp igjen til ca. 5 hPa for høyt trykk, sannsynligvis på grunn av entusiastisk glatting av feltet under sammensyningen. For øvrig var posisjonen god og konsistent under hele forløpet i de fleste modellene. Prognosene var like, men det var ørlite grann dypere lavtrykk i Hirlam20, sammenlignet Hirlam10, EC00 og 12, Hirlam10, UKFin, UM4km. Modellene ga opptil 75knop i 925 hPa.

3: De involverte tjenestesteder

Meteorologisk Institutt i Tromsø og Oslo.

4: Varsler utstedt:

4.1: Fase A

Ingen varsler.

4.2: Fase B

Søndag 11. desember kl 0200 ble det sendt ut **Varsel om ekstreme værforhold for Helgeland, Saltfjellet, Salten og Lofoten:**

Helgeland, Saltfjellet, Salten:

Sent søndag ettermiddag økning til sørvestlig full storm 25 m/s. Om kvelden vestlig periodevis full storm 25, som dreier nordvestlig og minker natt til mandag. Det er også ventet store nedbørmengder. Lokal ca 50 mm på 24 timer.

Lofoten:

Sent søndag ettermiddag økning til sørvestlig full storm 25 m/s. I den sørlige delen, om kvelden vestlig full storm 25, som dreier nordvestlig og minker natt til mandag.

Nytt varsel sendt ut 11. desember kl 0811:

Helgeland, Saltfjellet, Salten:

Sent søndag ettermiddag økning til sørvestlig full storm 25 m/s. Om kvelden vestlig periodevis full storm 25, som dreier nordvestlig og minker natt til mandag. Det er også ventet store nedbørmengder. Lokal ca 50 mm på 24 timer.

Lofoten:

Sent søndag ettermiddag økning til sørvestlig full storm 25 m/s. I den sørlige delen, om kvelden vestlig full storm 25, som dreier nordvestlig og minker natt til mandag.

Nytt varsel sendt ut 11. desember kl 1400:

Helgeland, Saltfjellet, Salten:

Fra sent søndag ettermiddag sørvestlig full storm 25 m/s utsatte steder, søndag kveld dreiende vestlig. Fra natt til mandag minkende vind. Det er også ventet store nedbørmengder. Lokal ca 50 mm i løpet av 24 timer.

Lofoten:

Fra sent søndag ettermiddag sørvestlig full storm 25 m/s utsatte steder. Søndag kveld vestlig senere nordvestlig full storm 25 lengst i vest. Fra mandag morgen minkende vind

4.3: Fase C

Nytt varsel sendt ut 11. desember kl 1944:

Helgeland, Saltfjellet, Salten, Lofoten:

Søndag kveld vestlig full storm 25 m/s utsatte steder. Sent i natt minking til nordvestlig liten storm 22. Det blir regnbyger, tildels store nedbørmengder. Lokalt opptil 40 mm på 12 timer. I løpet av natten går nedbøren over til sluddbyger.

Nytt varsel sendt ut 12. desember kl 0104:

Helgeland, Saltfjellet, Salten, Lofoten:

Natt til mandag vestlig full storm 25 m/s utsatte steder. Tidlig mandag morgen minking til nordvestlig liten storm. Det blir regnbyger, lokalt store nedbørmengder. Lokalt opptil 40 mm på 12 timer. Mandag morgen går nedbøren over til sluddbyger.

4.4: Fase D

Siste varsel sendt ut 12. desember kl 0900:

Helgeland, Saltfjellet, Salten, Lofoten:

Vinden minker i formiddag til nordvestlig liten storm. Dette er siste melding om denne hendelsen.

5: Synoptisk vurdering av vær-situasjonen

Lørdagens Hirlam 20km 06-kjøring viste 975 hPa og 55kt 10m-vind utenfor Nordland søndag kl. 18 utc, og det ble da diskutert å sende ekstremvarsel, men konkludert med at det ikke var nødvendig. Påfølgende kjøringer dypet lavtrykket gradvis. 00-kjøringen natt til søndag ga 970 hPa i senter, og 50-55kt vind nesten helt inn mot kysten. Basert på denne ble det besluttet å sende ekstremværsvarsel for området Helgeland til og med Lofoten. I forhold til søndagens 12-kjøring ble trykket av VNN-meteorologen korrigeret ned ca. 2 hPa på 18-analysen, men ble på den offisielle met.no analysen justert opp igjen til ca. 5 hPa for høyt trykk, sannsynligvis på grunn av entusiastisk glatting av feltet under sammensyningen. For øvrig var posisjonen god og konsistent under hele forløpet.

6: Observasjoner fra det aktuelle området
Maksimale vindhastigheter, retning mellom 240 og 300
grader:

Sted	Mandag 00 utc	Mandag 03 utc	Mandag 06 utc
Sklinna	53 kt Full storm	52kt Full storm	52 kt Full storm
Myken	62 kt Sterk storm	61kt Sterk storm	61 kt Sterk storm
Helligvær	58 kt Sterk storm	56kt Sterk storm	56 kt Sterk storm
Bodø	54 kt Full storm	48 kt Full storm	48 kt Full storm
Røst	57 kt Sterk storm	55 kt Full storm	55 kt Full storm
Skrova	46 kt Liten storm	45 kt Liten storm	45 kt Liten storm

Det ble observert 50-65kt fra Quikscat gjennom en lengre tidsperiode på Sklinnabanken, Trænabanken Røstbanken og Ytre Vestfjorden.

7: Skader

Ingen personskader kjent.

Ut fra medias rapporter og respons på telefaks sendt ekstremværmottakere 13.12 med oppfordring til hjelp i evalueringen, vet vi følgende:

- Politiet i Bodø fikk inn ca. 20 meldinger om div. materielle skader; et nedblåst stillas i Bodø sentrum, en flytebrygge som slet seg, plater som løsnet fra bygg under oppføring og en del trær som blåste over veien.
- Taksperrere på et bygg under oppføring blåste ned på Kleppstad i Lofoten.
- Yttertakket på Trænahallen ute på Træna ble revet av.
- Noen hundre husstander på Nord-Helgeland var uten elektrisk strøm en periode pga. nedblåste trær. Strømmen var borte kortere perioder andre steder også.
- Enkelte flyruter ble innstilt, og noen fergeruter.
- Hovedredningscentralen for Nord-Norge (HRS NN) fikk en hendelse som ble meldt inn. Det var en tankbåt som påberopte seg Force Majeure pga. vinduer som ble slått

inn og branntilløp. Fartøysjefen mistet ikke kontroll over situasjonen.

- HRS NN's vurdering av "Mona": "vi vurderer dette til å være ekstremt vær, da det fikk innvirkning på normal trafikkavvikling til sjøs og i luften. En eventuell redningsaksjon kunne ha blitt påvirket av været".

Skadene er som ventet når det blåser full storm (ut fra beskrivelsene i Beauforts vindskala om vindens virkning på land).

8: Bemanning

Det ble kalt inn en ekstra vakt på VNN på søndag formiddag, og en på ettermiddagen. På grunn av laber interesse fra media ble det besluttet å ikke ha ekstra vakt natt til mandag, men gå for en mellomløsning, der den ekstra E-vakta gikk til kl. 02 på natta, og neste dags flyvakt kom kl. 06. Dette ser ut til å ha fungert OK.

9: Vannstand

Ingen rapporter.

10: Registrerte interne problemer ved behandlingen av hendelsen.

Ingen.

11: Oppsummering og konklusjon

Etter at melding om ekstremvær gikk ut fra nattevakta i Tromsø, ble første pressemelding sendt ut ca. kl 10 søndag formiddag. Denne var stort sett en kopi av gjeldende varsel, og fikk svært liten respons i media. Ekstremværet ble nevnt i P4 og NRK1, og med en notis i Nettavisen og Adressa. I øvrige landsdekkede nettbaserte aviser var intet å se før godt utpå ettermiddagen. Vi fikk ett telefonintervju (P4) på VNN om formiddagen, noen flere på ettermiddagsvakta. Neste pressemelding gikk ut litt før kl 20, og hovedbudskapet her var at været ikke ble så dårlig som fryktet. Dette var ikke helt korrekt, siden varslet og observert vind stemte bra, men det reflekterte heller den daværende følelsen av at ekstremværslet ikke var fullt berettiget. Samme budskap ble gjentatt på tekst-TV. På Dagsrevyens værmelding søndag kveld ble det nevnt i inntroen, men ordet ekstremvær ble ikke brukt, verken av journalist eller TV-meteorolog. På mandagen ble stormen omtalt i de fleste landsdekkende og lokale aviser, men uten det helt store engasjementet. NRK-Dagsnytt nevnte ikke stormen i sin sending kl 10 mandag formiddag. Met.no ble ellers referert med varsler om bedring i sikte.

Basert på vindobservasjoner er kriteriet for ekstremvær innfridd, fordi det var vestlig sterk storm flere steder ytterst på kysten,

faktisk en Beaufort mer enn varslet. Skadeomfanget var likevel begrenset, dels fordi været var godt varslet, og dels fordi vinden kom fra en gunstig retning, -vestlig storm er ikke uvanlig langs Nordlandskysten. Medias reaksjon var heller laber, særlig på søndagen var ekstremværet nesten ikke nevnt. Tidligere hendelser som Nyttårsorkanen, Frode eller ekstremnedbøren på Vestlandet i høst dominerte mediebildet i flere dager. Sammenliknet med disse, kan medias reaksjon på 'Mona' oppsummeres som beskjeden. I forhold til de overordnede kriterier om fare for liv og verdier over et større område, er det tvilsomt om ekstremværsvarslet var berettiget. Det er grunn til å stille spørsmål om det er nødvendig å sende ekstremværsvarsel fordi det varsles full storm mot kysten av Nord-Norge. I så fall er det behov for en gjennomgang av kriteriene, for eksempel for å få til en finere, geografisk tilpasset gradering. Alternativt bør man legge mer vekt på overordnet kriterium. Vi skal heller ikke glemme at det gode, gamle **Stormvarselet** fremdeles eksisterer.